

JOKIN BILDARRATZ

“Segregazioa ez da eskolan sortzen”

Pandemia garaiko hezkuntza protokoloen eraginkortasunaz, umeei ezarritako neurriez eta ikastetxeetako lan kargaz galdetu diogu Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza sailburuari. Curriculum, Euneiz eta konpetentziak ere izan ditugu hizpide, baita Legebiltzarrean egosten ari den hezkuntza hitzarmena ere. Datorren udazkenean EAerako Hezkuntza Lege berria aurkeztea aurreikusten du Jaurlaritzak eta aurre-pausoa da alderdien arteko adostasuna bilatzen duen hezkuntza hitzarmena. Hitzarmenaren hiru ardatzak mahaigaineratu dizkigu Jokin Bildarratzek: ikasleen segregazioa, euskara eta ikastetxe publiko-pribatu afera.

Hezkuntza langileak kexatu dira gainezka daudela, COVIDari lotutako gestio eta lan burokratiko askorekin. Ikastolen Elkarteak berriki kritikatu du ez dagozkien ardurak hartzen ari direla, pedagogia eta bestelako lehentasunak alboratuz.

Oso egoera zaila bizi dugu, inoiz pen-
tsatuko ez genukeena, eta erantzun ona
eman zaio hezkuntza mundutik. Baliabi-
deak jarri dira horretarako. Ikasturte ho-
netan, iaz baino irakasle gehiago daude
bai sare publikoan, bai itunpekoan, eta
protokoloa, oro har, ongi funtzionatzen
ari dela uste dut. Pasa den abenduan,
oporren atarian, asko sufritu genuen
ikastetxeetan, 460 bat gela itxi behar izan
genituen eta garbi ikusi genuen oporreta-
tik buelta ere ez zela erraza izango, bai-
na egoera samurra ez den arren gela oso
gutxi daude itxita, eta hori oso berri ona
da. Behin hori esanda, pedagogiari lotuta
ez dauden bestelako lan gehiago egiten
ari al diren ikastetxeetan? Seguruenik
bai, egoera berezi honetan denok ari bai-
kara normalean egokitzen ez zaizkigun
lanak egiten eta ahalegin berezia egiten.
Irakasle bezala aritua naiz, eta pedago-
giaz gain lan asko tokatzen zaigu egitea
ikasle bakoitzarekin; bizitzen ari garen
momentu honetan pedagogiaz harago
arlotan emozionala eta beste ere lantzen ari-
ko dira irakasleak. Dena den, niri Ikas-
tolen Elkarteak ez dit diozuna helarazi
pertsonalki. Elkarrekin ari gara lanean
eta elkarrekin aterako dugu hau aurrera;
hezkuntza komunitateko partaide guztiei
eskertu behar diegu egiten ari diren lan
izugarria eta bikaina.

Arlo emozionala aipatu duzu. Pandemia uzten ari den arrastoa dela-eta, ekainean aurreratu zenuen Osasun sailarekin lantzen ari zinetela ikasle eta irakasleen emozioak gestionatzen laguntzeko modua. Zertan da?

Hainbat ikastaro antolatu dugu eta 800
bat irakasle hartu du parte. Oso ondo
ari da funtzionatzen eta martxoan beste
hainbat jardunaldi antolatuko dugu tres-
na gehiago emateko irakasleei, psikolo-
goei, aholkulariei...

Pandemiako sentsazioetako bat da umeak daudela maiz dianoan, baita hezkuntza protokoloetan ere: musukoa espazio irekietan eraman beharra ikastetxeetan, burbuilak osatu beharra, orain eskola kiroleko partiduak debekatzea... Beste sektore

eta adin batzuekin konparatuta, ikasleei ezarritako neurriak proportzionalak direla uste duzu?

Elementu oso baldintzatzailea egon da:
txertoa. Ikasturte honetan izan dugun
protokoloa aurreko ikasturtekoaren oso
bertsua izan da; pandemiaren garape-
naren baitan lasaitu egin dugu uneren
batean, baina 12 urtetik gorako edo
beherako geletan egon da alde, alegia
txertatuta egon edo ez egon (adibidez,
12 urtetik gorakoek musukoa kendu zez-
keten patioan): 12 urtetik gora oso gela
gutxi itxi dira abendu bitarte (%3 ingu-
ru), eta horrek erakutsi digu txertatuta
zeuden adinetan pandemiaren eragina
askoz baxuagoa zela. Alegia, kontua ez da
diana hurrengan jarri dela, baizik eta bi-
latu dela defentsa gutxiago zituzten gaz-
teak nola babestu. Ikastetxeetatik kanpo
gertatzen dena beste errealitate bat da,
baina administrazio bezala gure ardura
da ikastetxeen barnean segurtasuna eta
ziurtasuna mantentzen saiatzea. Eta neu-
rriak kuestionatu ordez, kontzientzia izan
behar dugu zein egoera zaila bizitzen ari
garen eta oinarritzko elementu bat man-
tentzea dela funtsa: aurrez aurreko hez-
kuntza. Gogoratu irakasle hiru hilabetez
etxetik aritu beharrek zer nolako ondo-
rioak izan zituen. Irakasleek eurek esaten
didate etxean baino askoz hobeto daude-
la orain ikastetxean, eta horrek esan nahi
du neurriak hartu behar direla kutsadura
murrizteko. Ez dira gustuko neurri eta
arauak, baina aurrez aurreko bermatze-
ko hartu beharrekoak dira.

“Pedagogiari lotuta ez dauden bestelako lan gehiago egiten ari al diren ikastetxeetan? Seguruenik bai, egoera berezi honetan denok ari gara normalean egokitzen ez zaizkigun lanak egiten”

Pandemiak ikasleen arteko arrakala areagotu duela ere ikusi dugu. Giza baliabide gehigarrietan, jarri al da arreta berezirik are atzerago geratu diren ikasleen errefortzuetan?

Baliabide pertsonal gehiago jarri dire-
nean, bereziki jarri dira batetik pande-

miari aurre egiteko eta bestetik sorturiko
arrakala eta arazoak landu ahal izateko.
Irakasleak profesionalak dira eta pande-
miarekin edo pandemiarik gabe, beti ja-
rriko dute arreta arazoak dituzten ikasle
horiengan.

Nabarmendu da pandemia garai ona zela hainbat gairi heltzeko: ratioak jaisteko, kanpoko espazioak gehiago aprobetxatzeko, teknologian formatzeko... Ohiko hezkuntza-paradigmak aldatzeko aukera galdu da?

Gutziz kontrakoa da nire diagnostikoa.
Pandemiak aukera asko erakutsi dizkigu
eta teknologia berrietan, esaterako, ikas-
le guztiei (publiko zein itunpeko ikaste-
txeetakoei) ordenagailu bana eman zaie,
baita euskarazko materiala ere ordena-
gailu horiek hornitzeko. Pauso izugarriak
eman dira, lehendik bazetozenak, eta
pandemiak erakutsi digu guztion artean
gauza gehiago egiteko gai garela. Kalitate
handiko hezkuntza daukagu eta gehiago
hobetzeko aukera daukagu.

Konpetentziaz asko hitz egiten da (pentsatzekoa, ikasten ikastekoa...), baina sentsazioa da sarri bestelako norabidean doazela hezkuntza politikak. Adibide bat: Espainiako LOMLOE legeak filosofiaren eta etikaren kamustea ekarriko duela-eta, filosofia irakasleek nabarmendu dute Jaurilaritzak urteotan ez duela filosofiaren aldeko apusturik egin, horretarako eskumena izan arren. Diskurtsoa eta hezkuntza politika bat al datoz?

Urteak dira konpetentziaz hitz egiten ari
garela, baina beti izan du mahai gainean
zailtasun bat: ebaluazioa. Nola ebaluatu
konpetentziak? Uneotan, LOMLOEren cu-
riculumaren garapenean gaude, Espai-
niako Gobernuak definitu du jada eta gu
hemen irakasle eta eragileekin hurren-
go urteetako curriculum definitzen ari
gara. Definitu beharra dago ze pertsona
mota nahi ditugun, ze ezagutza barnera-
tu behar dituzten eta elkarbizitza nola
heziko ditugun. Inportantea da ikasle ba-
koitzari pentsatzen erakustea eta tres-
nak ematea bere ikas-prozesuaren jabe
izateko; konpetentziak beti izango dira
funtsezko bide horretan.

LOMLOEz eta eskumenez ari garela, Espainiako Gobernuak markatzen duen curriculumean eskua sartzeko %50eko eskumena du Jaurilaritzak.

Nahikoa baliatzen al duzue eskumen hau?

Goitik behera. Sare ezberdinetako 75 bat irakaslerekin talde indartsua osatu da, maiztasun handiarekin biltzen dena, definitzeko hurrengo ikasturtean martxan jarri beharko den curriculuma. Dena den, benetako giltza ikastetxeetako profesionalek dute, egunero-egunero ikasleekin ari direnak eta eraikitzeko prest daudenak, curriculuma dinamikoa izan dadin.

Euneiz unibertsitatea zabaltzea onartu du Legebiltzarrak, aurretik Jaurlaritzak argi berdea emanda, baina Euneizen beharra zalantzan jarri dute EHUKo aurreko eta oraingo errektoreek. Behar al du EAEk diru publikoz finantzatutako unibertsitate pribatu hau, EHUK berak ematen dituen hainbat ikasgai ematen dituena?

Diru publikoz finantzatua... Non ikusi duzu hori?

Nik dakidala, bai Arabako Foru Aldundiak bai Eusko Jaurlaritzak inbertsioa iragarri zuten...

Eusko Jaurlaritzak? Bilatuidazu hori.

“Ikastetxe guztiek hartu beharreko ikasle zaugarrien portzentajeak jarri nahi ditugu. Diru publikoa jasotzen duten ikastetxeek zaugarritasun horiei erantzuteko adina ardura hartu behar lukete”

Ez dut datua eskura, nire akatsa

[Elkarrizketan aurrera egin dugu, eta kazetariak ondoren bilatu du informazioa.]

Berez, Gasteizko Udala eta Arabako Foru Aldundia dira Euneiz finantzatzeko bakoitzak 480.000 euro jarriko dituztela iragarri dutenak. Jaurlaritzak Araba Sport Capital proiektua Next Generation EU funtsetarako aurkeztu zuen, Arabako Aldundiak aurkeztutako proposamena bideratuz eta proiektuarentzat 64 milioi euro eskatuz, horietatik 12,5 Euneizentzat].

Unibertsitate berri bat irekitzeko Legebiltzarraren legea behar da, eta hori da onartu dena. Orain Jaurlaritzak proiektu hori du mahai gainean, balioztatzeko martxan jarri nahi dituzten graduek bete beharreko baldintzak betetzen dituztela, baita doktoregoek ere, masterrrek, irakasleen profilek... Hortik aurrera dirulaguntzak jasoko dituen edo ez dituen jasoko, ez dago horrelako ezer, unibertsitatea ez delako oraindik martxan jarri.

Baina zuk nola baloratzen duzu?

Ez dakit proiektu hori zer den. Printzipioz, unibertsitate berri bat ongi dago,

ez dut zeresanik hor, ez baita pribatua den unibertsitate bakarra. Beste unibertsitate pribatuekin egon daitekeen alde da, hori bai, irabazi asmorik gabeko unibertsitatea den edo irabaziak ateratzeko helburua duen.

Honek itxura du dirua irabazteko asmoa izan baduela.

Itxura ez, bere estatutueta horrela du jarria.

Orduan badago alde...

Noski, horregatik aipatu dizut.

Eskolaldi jarraitua vs zatitua, Nafarroan bizi dagoen eztabaidaren oihartzunak iritsi dira EAera. Zer dio sailburuak?

Legebiltzarrak gai honen inguruko analisia eskatu zigun eta horretan ari gara. Gure iritziz, zaurgarrien diren ikasleentzat justuagoa da eskolaldi zatitua, trinkoa baino, eta ikuspegi pedagogikotik ere egokiagoa iruditzen zaigu. Hala ere, aztertzeko eta eztabaidatzeko prest gaude.

Hezkuntza Lege berria egin aitzin, hezkuntza hitzarmena adostu nahi duzue Legebiltzarrean. Hitzarmenaren bueltan, hainbat gai daude mahai gainean eztabaidagai eta ikasleen segregazioa da horietako bat.

El Correion esan zenuen segregazioa ez dela arazo EAEko hezkuntza sistematan. Eragile eta alderdi askok, baita datuek ere, hain justu diote hori dela dugun arazo larrienetakoa.

Guk esaten duguna da segregazioa ez dela eskolan sortzen. Ikaslea motxila batekin dator eta hezkuntza sistemak egin behar duena da berdintasun eta ekitate ikuspegi batetik landu. Gure hezkuntza sistematan, zaurgarritasun guztiak ikastetxe guztion artean banatu edo landu behar ditugu, ez da posible ikastetxe batean kontzentratzea zaurgarritasun egoera handiena duten ikasleak. Zaurgarritasun egoeran dauden ikasle gehienak dituen ikastetxe hori herri batean izan daiteke publikoa, eta beste herri batean itunpekoa. Nola lortu zaurgarritasuna duten ikasleak hezkuntza sistema osoan, guztion artean ahalik eta modu justuean banatzea? Horretarako lanean ari gara eta hurrengo urteetan hartuko ditugun erabaki guztiak zentzu horretan joango dira.

Zein da segregazio horri aurre egiteko bide nagusia?

Segregazio mota asko dago, baina segregazio sozio-ekonomikoari erantzun nahian ari bagara, ikastetxe guztiak hartu beharreko ikasle zaurgarrien portzentajeak jarri nahi ditugu. Diru publikoa

jasotzen duten ikastetxe guztiak zaurgarritasun horiei erantzuteko adina ardura hartu beharko lukete.

Hizkuntza da beste gai zentral bat. Eragile ugari aspalditik dio hizkuntza ereduak gaintu behar direla eta murgiltze eredu (D eredu) dela ikasleek euskara jakitea bermatu dezakeen bakarra, baina gurasoek duten aukeratzeko askatasuna bermatu behar dela defendatu izan du EAJk. A eta B ereduari eutsiko zaie?

Gaur egun, euskal ereduaren aldeko apustua garbia da gurasoen artean. Ikastetxe bakoitzak bere hizkuntza proiektua behar du, ez baita berdina Tolosan egin daitekeen D eredu eta Barakaldon edo Gasteizen egin daitekeena, ikasleen %60ak ama-hizkuntza euskara duen ikastetxean eta ikasleen %100ak ama-hizkuntza erdara duen ikastetxean. Bakoitzaren egoera sozio-linguistikora egokitzen zaion hizkuntza proiektua gauzatu beharko genuke, eta horretarako ikastetxe eta errealtate bakoitzaren araberako baliabideak eman beharko genizkioke. Irakasleen formazioa ere ezinbestekoa da gai honetan.

“Auzia ez da hizkuntza bat edo bestea, hiru hizkuntzetan aritzeko gaitasuna lortzea baizik”

Testuinguru sozio-linguistikora egokitutako hizkuntza proiektuak... baina D ereduaren barruan?

Ikastetxe gehienek D ereduak aukeratu dute, baina esan dudan moduan Tolosako eta Barakaldoko D ereduak ez dira berdinak izango, ezberdin erantzungo diote beren errealtate sozio-linguistikoa, eta beraz auzi honetan protagonismoa ikastetxe bakoitzak du. Euskararen eztabaidatik alde egin behar dugula uste dut, azken urteetan adostasun zabala dagoelako eta gurasoek ere ikusten dutelako zein den seme-alabentzako biderik egokiena, euskarari dagokionean. Euskararen Legea bera gako inportantea da: legeak dio bigarren hezkuntza bukatu eta gero ikasle guztiak gai izan behar dutela euskaraz eta gaztelaniaz aritzeko. Hizkuntza aniztasunaren barruan ulertu behar bai-

tira ikastetxeetako hizkuntza proiektuak, ingelesa edota frantsesa ere ikasten dutelako gazteek. Auzia ez da hizkuntza bat edo bestea, hiru hizkuntzetan aritzeko gaitasuna lortzea baizik.

Sare publikoak eskatzen du administrazioak sare publikoari eman behar diola lehentasuna. Hezkuntza Sailak hobesten al du sare bat bestearen gainetik?

Sistema publikoan, ikastetxe publikoak dira hezkuntzaren muina, baina itunpeko ikastetxeek ere paper garrantzitsua jokatzen dute (ikasleen %50 hartzen dute). Bi sareak sendotu behar ditugu, denek osatzen dutelako gure hezkuntza proiektua eta zentzu horretan inportantea delako bi sareak indartsu egotea. Hain justu, lege berria baliatu beharko genuke sareen dinamika gainditzeko, berdin duelako sare bateko edo besteko ikastetxea izan, inporta duena da ikastetxe bakoitzak zein proiektu daukan, etorkizunerako zein bide-orri eraikitzen duen, bermatzen badu baldintza bertsuetan eta doan eskainitako hezkuntza bat.

Sareak gainditzeko behar horretan, bi formula daude mahai gainean: edo itunpekoak publikatzea, edo hainbat eskubide eta betebeharrak betez gero denei %100eko finantzazio publikoa bermatzea.

Ikastetxeak publikatu edo ez publikatu, ez dut uste eztabaida hori uneotan gizartean dagoenik. Gainera, zergatik publikatu ikastetxe bat, baldin badu adibidez hezkuntza proiektu sendo bat, soziala, eta inongo gogorik ezta beharrik ere publikatzeko? Horregatik nioen sare kontzeptuaren gainetik egon behar dugula, kalitatezko hezkuntza proiektua eskaintzea dela helburua, dauden arazoak ikastetxe guztien artean eta baldintza bertsuetan erantzunez.

Ikastetxeen autonomia erabatekoa defendatzen duzu, ebaluazio on bat eginez. Nola fintzen da ebaluazio hori?

Ikastetxe bakoitza da bere buruaren jabe eta berak erabakiko du zertan gastatuko duen dirua, non dituen lehentasunak... eta orain arte bezala ebaluatuko dugu, publiko zein itunpeko, ziurtatzeko ematen zaien dirua erabiltzen dela behar den horretan eta emandako arrazoietan oinarrituta. Eta %99a fin dabil, baina guztiontzat eraginkorragoa da bai gure burua ebaluatzen badugu, bai besteen ebaluazioa jasotzen badugu.

Hezkuntza arloan udalek eskumen gehiago izatea ere aipatu da. Zein rol izan beharko luketela uste duzu?

Eskumen batzuk partekatzen ditugu jada: herri baten giza-kohesioa zaintzea esaterako udalaren eskuduntza da, baina guk lagundu dezakegu horretan. Giza-kohezioaz ari gara eta segregazioaren gaia aipatu dugu oraintxe: zenbat eta orekatuagoa izan kohezio hori, orduan eta hobea izango da herriko giroa, eta horregatik bultzatzen dugu herrian udal batzordeak sor daitezen eta bertan herriko ikastetxe guztiek parte har dezaten, hezkuntzarekin lotura duten hainbat erabaki guztion artean adostu ditzagun.

Matrikulazioari begira baita ere?

Baita ere. Agian herri bakoitzean jarri daiteke matrikulatzeko bulego bat... Segregazioari lotuta lehen esan dugu zaurgarritasun espazioak ikastetxe guztien artean orekatu behar ditugula eta udalak ere parte hartu behar du banaketa eta planifikazio horretan.

“Ikastetxeak publikatu edo ez, ez dut uste eztabaida hori gizartean dagoenik. Gainera, zergatik publikatu ikastetxe bat, baldin badu hezkuntza proiektu sendo bat eta publikatzeko beharrik ez?”

Ikastetxeen ahalduntzea aldarrikatzen duzu. Nola ahalduntzen dira ikastetxeak administratibotik, baliabideak emanez?

Baliabideak emateaz harago, ahalduntzea da indarra ematea, autonomia eta lidergoa, eta horretarako bere buruaren jabe den eta bere buruan sinesten duen taldea behar da. Ezinbestekoa da zuzendaritza talde potenteak izatea, eta beraien aitortza jasoko duen dekretu bat jorratzen ari gara, funtzio berriak eta sari ekonomiko berriak tarteko. Gurasoek ere paper garrantzitsua jokatzen dute. Ikastetxe bakoitzak erantzuten dio errealitate eta ekosistema jakin bati, eta inguruan dauzka eragileak, dauzka hain-

bat administrazio, baina benetan protagonistak ikastetxeak eurak dira. Gure pean 1.222 ikastetxe dauzkagu; ezinezkoa da ikuspegi zentralista batetik guztiei indarra ematea, ikastetxe bakoitzak hartu behar du indarra, autonomiatik.

Hitzarmenari begira, hezkuntza komunitateko eragileen 100 agerraldi entzuten ari zarete Legebiltzarrean. Halere, hainbat ahotsek eskatu dute hitzarmenaren egituraketan bertan parte hartzea, ez izatea eragile politikoen arteko adostasun soila.

Irailetik hona 511 pertsonarekin bildu naiz (guraso elkarteak, ikastetxeetako zuzendariak, sindikatuak, patronal guztietako arduradunak...) eta guztiei, hitzarmenaren oinarriak azaltzeaz gain, eskatu diet ekarpenak egin ditzatela. Dozenaka ekarpen ditut, oso baliagarriak. Horrez gain, inoiz ez bezala, 100 agerraldi daude martxan Legebiltzarrean. Legebiltzarreko alderdiak gizartearen ordezkariak dira, legitimitate guztia dute legeak egiteko, eta hala ere testua egiten hasi aurretik eragile guztiekin hitz egin du Legebiltzarrek, guztien gogoetak jasotzeko. Are gehiago, testu artikulatua egin ondoren ere, eragile guztiekin egongo gara berriro, beraien iritzia eman dezaten. Garbi dago zein diren ardatzak: segregazioa, euskara eta ikastetxe publiko-privatu afera, eta horien eta gainerako gaien inguruko sentsibilitate ahalik eta gehienak bilduz testua osatzea izango da gure zeregina.

Cristina Uriarte sailburu ohiarekin oso urrun zegoen akordiorako aukera Legebiltzarrean. Orain aldiz, kanpotik badirudi hitzarmena egina dagoela, alderdi batzuen artean sintonia handia dagoela. Zer gertatu da Uriarteren garaitik Bildarratzen garaira?

Gertatu da pandemia. Pandemiak erakutsi digu hezkuntzak zein paper joka dezakeen eta alderdi politiko eta eragile sozialekin oso giro eta jarrera ona ikusi dugu, pandemiak erakutsi digulako batera askoz gehiago garelara. Alderdi politiko guztiekin oso harreman ona dut eta baten batek jada esan dit hitzarmenean ez duela parte hartuko, baina ulertzen duela akordioa egon behar duela. Baita orain ere eta adostasunak lortuko ditugula uste dut, eragileen agerraldietan ere gauza bertsuak entzuten ari garela, gai ardatzen inguruan. Horiei forma ematea izango da gakoa. ●